

.....
'De kwaliteitsaudits in de gefinancierde
rechtsbijstand: na drie keer weet je het wel,
dan ga je alleen elkaar bezighouden'
.....

‘Ik denk dat het beeld dat heel veel mensen hebben, dat advocaten onbetaalbaar zijn, waarschijnlijk wel klopt’

‘Heimwee naar Den Haag’ antwoordt Diana de Wolff beslist op de vraag wat haar aantrok in het lidmaatschap van de Algemene Raad. De oud-politica maakt sinds september 2008 deel uit van het bestuur van de Orde. Een gesprek over omgaan met kritiek, sleetsheid, politieverhoren en nummerherkenning.

.....
Anna Italianer
journalist
.....

Na acht jaar lidmaatschap van de Eerste Kamer, waarvan vier jaar lang fractievoorzitter voor GroenLinks, vond Diana de Wolff het tijd om plaats te maken voor een ander. Toch bleef de politiek trekken. ‘Wat me aantrok aan het lidmaatschap van de Algemene Raad is dat je hier in een politieke context werkt en mijn politieke achtergrond is, denk ik, ook de reden dat ik voor de AR gevraagd ben’, vertelt De Wolff. ‘Het is van belang dat we ons beter realiseren dat onze positie

niet vanzelfsprekend is. Wij willen ons meer aantrekken van terechte kritiek van buiten. Als er verhalen de ronde doen over de onbetaalbaarheid van de advocatuur, dan moeten we niet, in een soort van pavloreactie, zeggen: “Allemaal onzin, zo werkt de markt nu eenmaal” en stoppen met nadenken. Dan is het zaak om dit goed te onderzoeken en gepaste maatregelen te nemen als blijkt dat die kritiek terecht is.

Ik heb zelf een “gut feeling” dat het beeld dat heel veel mensen hebben, dat advocaten onbetaalbaar zijn, waarschijnlijk wel klopt. Als dat leidt tot vraaguitval, dan is dat slecht voor ons, maar het is vooral slecht voor de mensen en bedrijven van wie de belangen in het

gedrang komen omdat ze zich, vanwege de hoge tarieven, geen rechtsbijstand meer kunnen veroorloven. Het is zaak dat iedereen die een redelijk belang heeft tot zijn recht kan komen in Nederland. Niet voor niets wordt er op dit moment een onderzoek gedaan door de Rijksuniversiteit Groningen naar de toegankelijkheid van de advocatuur. Al we die toegankelijkheid niet meer kunnen waarmaken, is het vanuit de maatschappij vrij schieten op de advocatuur.’

Verplicht nummer

Diana de Wolff gaat zich in de Algemene Raad onder andere bezighouden met de vakbekwaamheid en de morele professionaliteit van de advocatuur. De Wolff:

Aftapregeling met nummerherkenning naar minister

Advocaten kunnen aan Justitie maximaal vijf telefoonnummers doorgeven die dan op basis van nummerherkenning niet meer zullen worden afgetapt. Dit voorstel, door het Openbaar Ministerie ontwikkeld en door de Orde onderschreven, is onlangs door Harm Brouwer (OM) en deken Willem Bekkers naar de minister gestuurd. Naar verwachting reageert deze er nog eind deze maand op.

Dit zegt waarnemend deken Lotje van den Puttelaar. Ze kondigt een nieuwe Gedragsregel aan die in juni in het College van Afgevaardigden zou moeten worden besproken. De Gedragsregel concretiseert de zorgplicht van de advocaat: opgeven en bijhouden van de juiste nummers, voorkomen van misbruik. De technische uitvoering laat nog even op zich wachten, maar Van den Puttelaar denkt dat de nieuwe aftapregeling ook zonder Gedragsregel al wel dit jaar zou kunnen ingaan.

Hoe kan deze regeling nou worden gehandhaafd?

Over de vrees dat advocaten het systeem zouden kunnen misbruiken is Van den Puttelaar kort: 'Toezicht is altijd moeilijk. Hier geldt: misbruik wordt gestraft.'

(LH)

'Ik vind morele professionaliteit een nog vager begrip dan vakbekwaamheid, maar ik kan het heel concreet maken. Vakbekwaamheid is meer dan deskundigheid. Wij zijn bezig met een conceptverordening op de Vakbekwaamheid, die voortvloeit uit de aanbevelingen van de Commissie-Van Wijmen. Wij vinden het belangrijk om onze vakbekwaamheid sterker te markeren en te stimuleren en te koppelen aan de kernwaarden van de advocatuur, zoals integriteit.

Tegelijkertijd blijkt dat instrumenten die we nu hebben om die vakbekwaamheid te meten, een beetje sleets aan het raken zijn. Ik doel bijvoorbeeld op de kwaliteitsaudits voor kantoren die aan het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand deelnemen. Een aantal kantoren, waaronder het mijne, hebben nu drie keer zo'n audit gehad en dat wordt een verplicht nummer. De eerste keer is het interessant, de tweede keer leer je er ook nog wat van en de derde keer denk je: ja, nou weet ik het wel. Het kost allemaal geld en het wordt elkaar bezighouden.' Ook in de vormgeving van de Permanente Opleiding is een soort sleetsheid gesloten, vindt De Wolff. Er zijn advocaten die al meer dan vijftien jaar in het vak zitten en die al die cursussen wel eens gezien hebben. Zo prikkelt de Permanente Opleiding niet tot nadenken

'Voor advocaten die al lang in het vak zitten prikkelt de Permanente Opleiding niet tot nadenken over kwaliteit van dienstverlening'

over kwaliteit van dienstverlening, al is ze indertijd tot stand gekomen met goede bedoelingen. Bovendien doen de bestaande kwaliteitsinstrumenten geen recht aan de grote diversiteit in de balie. We willen naar een stelsel dat kantoren meer stimuleert om andere kwaliteitsinstrumenten te gebruiken of te ontwikkelen, zoals intervisie en aansluiting bij specialisatieverenigingen. Ik zou het toejuichen als kantoren zich inderdaad met een eigen kwaliteitssysteem uitspreken over hun profiel en hun vakbekwaamheid en daarmee de kwaliteit van hun dienstverlening zichtbaar en toetsbaar maken.

Er leiden meer – en betere – wegen naar Rome dan het halen van 16 opleidingspunten, al zal die weg blijven bestaan voor advocaten die op die manier hun vakbekwaamheid op peil willen houden. Ons plan is om jaarlijks een deel van de balie (als steekproef) te laten bezoeken

door een auditor die de naleving van de verordeningen toetst, waaronder deze nieuwe verordening op de vakbekwaamheid. Die bezoeken hebben ook tot doel die kantoren te inspireren om zich verder te blijven ontwikkelen. Deze plannen – alsmede een verplichte kwaliteitstoets voor startende kantoren – bevinden zich overigens nog in een embryonale fase, het gaat nu naar het College van Afgevaardigden en de dekens, met wie we daarover ook overleggen.'

One size fits all?

Niet alleen de Permanente Opleiding ook de Beroepsopleiding staat op de agenda. Op welke manier de Beroepsopleiding wordt doorontwikkeld is nog niet helemaal duidelijk. 'We hebben hier zo langzamerhand een wat verlamdend debat over met het College van Afgevaardigden', zegt De Wolff. 'Dat heeft te maken met het "uittreden" van een aantal

kantoren uit de Beroepsopleiding – het wordt door sommigen in ieder geval ervaren als een uittreden. Toen ik met die discussie geconfronteerd werd, verbaasde mij dit zeer omdat ik vind dat de Orde geen cursusinstelling is. We moeten naar mijn opvatting de opleidings-eisen formuleren waaraan beginnende advocaten moeten voldoen en daar toezicht op houden, maar ik vind niet dat we zelf de opleiding moeten verzorgen. Maar goed, daar wordt in het College anders over gedacht.

Ik was er ook over verbaasd omdat ik vind dat zo'n *one size fits all* geen recht doet aan de grote diversiteit in de balie. Toen ik afstudeerde heb ik zelf voor SOSR (Stichting Opleiding Sociale Rechtshulp, later OSR geworden) gewerkt aan een model voor een beroepsopleiding voor de sociale rechtshulp. Men vond het toen normaal dat de sociale advocatuur een eigen beroepsopleiding wilde. Nu zijn er een aantal Zuidas-kantoren die ook een eigen opleiding opzetten, de Law Firm School, en dan is het huis te klein. Deze kantoren hebben kritiek op de betrekkelijk magere kwaliteit van de beroepsopleiding. Als zij voor een ambitieuzere opzet kiezen, vind ik dat eerlijk gezegd prima.

Het debat over de Law Firm School heeft er inmiddels toe geleid dat we gaan kijken hoe we de kwaliteit en diepgang van de beroepsopleiding verder kunnen verbeteren. Daarnaast zijn we in gesprek met de universiteiten, omdat door de verkorting van de studieduur het rendement van de juridische opleiding is teruggelopen. Het hele opleidingstraject tot advocaat verdient verbetering, dat is wel duidelijk.'

.....
'Een auditor zou de naleving van de verordening op de vakbekwaamheid moeten toetsen'
.....

Pleister

Het strafrecht behoort ook tot de portefeuille van De Wolff. Met onderwerpen als een advocaat bij politieverhoren en interceptie is dit rechtsgebied volop in beweging. 'De kwestie rond de advocaat bij politieverhoren laat zien hoe benepen wij in Nederland de rechtsbijstand aan verdachten van strafbare feiten hebben geregeld. In tal van landen is het wettelijk geregeld dat er een advocaat bij het politieverhoor aanwezig is. Hier moesten we het doen met een uiterst beperkt experiment dat vorig jaar van start

is gegaan. Beperkt in de zin dat slechts een aantal strafbare feiten voor het experiment in aanmerking komen, maar ook in de zin dat de advocaat zo ongeveer met een pleister op zijn mond aanwezig is bij het politieverhoor. Overigens is deze pilot inmiddels achterhaald door de jurisprudentie van de Europese Hof voor de Rechten van de Mens (de zaken Salduz en Panovits). Ook naar aanleiding van die uitspraken zie je, buiten de advocatuur, weer zuinige reacties, terwijl volgens mij de conclusie niet anders kan zijn dan dat de verdachte recht heeft op rechtsbijstand door een advocaat bij een politieverhoor. Waar komt die terughoudendheid vandaan?

Er bestaat bij veel mensen volgens mij een karikatuur van de rol van de advocaat, alsof deze het onderzoek alleen maar zou belemmeren en zand in de machine zou gooien. Je zult zelf maar eens verdacht worden en in zo'n politiecel terechtkomen, dan merk je pas hoe onveilig je je dan voelt.'

Maar De Wolff bekijkt het van de zonnige kant: 'Er is recent een uitstekend advies over deze kwestie gekomen van onze Adviescommissie Strafrecht en daar gaan we nu mee verder.'

Nummerherkenning

Onlangs heeft het Openbaar Ministerie in overleg met de Orde een regeling uitgewerkt die, door een systeem van nummerherkenning, moet voorkomen dat gesprekken van geheimhouders worden afgetapt. [Zie ook waarnemend deken Van den Puttelaar in het kader.] 'Wat doe je bijvoorbeeld met een kantoor met één nummer, waar ook fiscalisten werken? Mag dat centrale kantoornummer opgenomen worden als een af te schermen nummer? En wat doe je als een advocaat zijn mobiele nummer heeft opgegeven en dat toestel wordt gestolen? Hoe regel je een en ander tuchtrechtelijk, want een advocaat zou ook misbruik kunnen maken van deze regeling. Afspraken daarover zijn gemaakt in goede harmonie met het OM. Het OM moest natuurlijk ook wel met iets komen, na de zaak van de Hells Angels. Wel jammer dat het eerst zo uit de hand moet lopen, terwijl door de advocatuur al veel langer op nummerherkenning werd aangedrongen en dat dus inderdaad best uitvoerbaar blijkt te zijn.'

Op de bres

Bij haar aantreden als AR lid vermeldde De Wolff onder andere dat zij op de bres staat voor de waarden die de advocatuur vertegenwoordigt. 'Ik bedoelde hiermee op de bres voor een aantal belangen', verduidelijkt ze. 'Het gaat me er niet alleen om de belangen van de advocatuur als onafhankelijke beroepsgroep te behartigen, maar het gaat me ook om de belangen van rechtzoekenden die het wat minder hebben in deze maatschappij. Ik vind het belangrijk dat zij toegang hebben tot goede en betaalbare rechtsbijstand. Wij moeten verder een krachtig tegenwicht blijven bieden in een tijd waarin steeds meer nadruk ligt op repressie en efficiënte handhaving. Duidelijk maken dat een stevige verdediging in strafzaken, tegenover het belang van de opsporing, uiteindelijk de rechtspleging en de kwaliteit van de rechtsstaat ten goede komt. Zie mij dus niet zozeer als een pure belangenbehartiger van de advocaten, mijn grootste drijfveer is het belang van een goede rechtsbijstand. Daarvoor zijn de onafhankelijke en kritische professionals die advocaten gelukkig zijn, onontbeerlijk.'